خڕۆشانی جەماوەری ئێران یان خڕۆشاندنی!.. حەسەن ڕازانی

(ئایا جەماوەرو خەڵکی ئێران خرۆشاوە یان خڕۆشێنراوە؟)

خەڵکی ئێران خرۆشاوە، هاتۆتە سەر شەقامەکان، دەستی داوەتە ناڕەزایەتی و خۆپیشاندان، هیچ بستێک نەماوە پێی نەکردبێت، هەر لە کووچەوە بیگرە تا کۆڵان. ڕژێمیش، وەک پیشەی هەمیشەیی، بێباکانەو بێ بەزەییانە لێدەدات، سەرکوت دەکات، دەکوژێت ، دەگرێت و زیندانی دەکات، لە مەیدانەکاندا بە ئاشکرایی پەت دەکاتە ملی ئازادی خوازان، هەڕەشە دەکات و هەنگاوی هەتا نان بڕینیش دەنێت.

خڕۆشانەکە ،وا دەردەکەوێت، زوربەی سێکتەرو ناوشارەکانیشی گرتبێتەوە. پرسیارێک، بە بڕوای من، دەبێ بکرێت ئەوەیە ئایا ئەمە خڕۆشان و ناڕەزایەتییە هی خەڵک خۆیەتی یان بە بەرنامەو پلانی دەرەوەی خۆیەوە خڕۆشێنراوەو هێنراوەتە سەر شەقامەکان و لە شوێنێکی ترەوە ئەو تەپڵی ناڕەزایەتییەی بە لێدەدرێت؟

کێیە خەڵک و جەماوەری خڕۆشاندووە؟ کام خەڵکەو کام جەماوەرەیە خڕۆشاوە یان خڕۆشێنراوە؟ ئایا ئەگەرخڕۆشان و ڕژانە سەر شەقامی خەڵک و جەماوەر بە شێوەی هەڕەمەکی بێت، پەرت و بڵاو بێت، ناڕێکخراوبێت، بێ بەرنامەو بێ پلان و بێ ئاسۆ بێت، دەبێ چی لێ شین ببێتەوە؟ ئایا ڕووخانی ئەم سیستەمە بە سیستەمێکی وەک خۆی یان لە خۆی خراپتر چی دەگۆڕنێت؟ وەک چۆن ڕژێمی شاهنشاهییان بە ڕژێمی ئاخوندەکان کۆتایی پێهێنا. ئایا ڕۆڵی چینە هەرە داپڵوکاوو زەحمەتکێشەکە لەو بەنەوبەرەیەدا چییە؟ ئەو چینەی کە هەمیشە دەبێتە زەخیرەو دەستەچیلەی تەواوی ئاڵووگۆڕەکان لە سیستەمەکانی حوکمڕانیدا وەک چۆن بە لادانی شا بە کارهێنران ئایا لە ئێستای وەلانانی ئاخوندەکانیشدا هەمان سیناریۆ دووبارە دەبێتەوە؟ یان وەک دەردەکەوێت بەشی ئەو چینە شۆڕشگێڕەو زەحمەتکێشە لە کۆتاییدا هەر ئەو بەشە دەبێ کە پێشترهەیان بووە و لەوانەشە بەرەو خراپتریش بچێت..وەک دەگوترێت زەمانی شا زۆر باشتر بووە لە زەمانی ئاخوندەکان. هەروەها مێژووی ئەو ناوچەیە شاهیدی درووستی ئەو بۆچوونەیە. ئایا بارو گوزەرانی چینی کرێکار چی لێ بەسەردێت؟ چەپ و کۆمۆنیستەکان کە خۆیان وەک نوێنەری ڕاستەقینەی کرێکاران نیشاندەدەن لەو کێشمە کێشەی ئەو ئێستای ئێراندا چ ڕۆڵێک دەتوانن ببین و لە کوێی ئەم بەنەو بەرەیەدان؟ دەتوانن چی بە داهاتووی

چینی کرێکار بکەن؟ ئایا دەبێ پێشبینی ئەوەیان لێبکرێت، کە وەک ڕابردوو، تەوژمی سیاسی لایەنەکی سیاسی پێلێکشکیان بکاتە ناو خۆی و بەکار بهێنرێن وەک ڕابردوو؟ وە لە کۆتاییشدا بە مایەپووچ و سفر بەدەست بمێننەوە؟ شۆڕشی ٧٩ی گەلانی ئێران شاهیدی درووستی ئەو بۆچوونەیە.
هەر بەدوای کوژرانی مەهسا ئەمینی لە ڕۆژی ١٦-٩-٢٠٢٢ خۆپیشاندان و خرۆشانی جەماوەری ئێران دەستی پێکرد. سەرەتا تەواوی شارەکانی کوردوستان و ئینجا زۆری نەبرد تەواوی قوڵایی ئێرانیشی گرتەوە.
حکومەتی ئێران هەر لە سەرەتاوە ڕایگەیاند کە ئەوە دەستی دەرەکییەو هی خەڵکی ئێران خۆی نیە. بەشێکیش لە خەڵک پێیان وابوو هەروەک جارانی پێشوو کێبەرکێیئ نێو باڵەکانی ئاخوندەکانی ناوخۆی ئێران بێت. بەتایبەتی بۆی هەیە لە نێوان ڕیفۆرمیستەکان و ئاخوندە موحافزکارەکاندا بێت. هەندێکیش بەلای ئەمریکاو ناتۆدا دەڕۆیشتن و دەیان گوت فشاری ئەمریکاو ناتۆیە بە سەرئێران تا دەربارەی بابەتی ئەتۆمییەکە نەرمی بە ئێران بنوێنن لەگەڵ ئەمریکاو بە داخوازیەکانی ئەمریکاو ناتۆ ڕازی بێت.
بە بڕوای من، ئەو بۆچوونانە ڕاستییان تێدا هەیە. بەڵام لە هەموو ئەمانە ڕاستر بریتییە لە ڕق و توورەیی جەماوەری ئێران لە سیستەمی کۆماری ئیسلامی. جەماوەرو خەڵکی ئێران وا بە چەندین دەیە دەچێت کە بەدەستی ئەو سیستەمەوە دەناڵێنن . ئەو سیستەمە بە کۆماری پەت و سەدارە ناسراوە، خەڵکی ئێرانی لە ئەوپەڕی ژیانی کڵۆڵمەرگی و خەفەقاندا ڕاگرتووە، بەتایبەتی بەشە کوردوستانیەکەی.
بۆیە دەبێ بڕوامان وابێ کە ئەوە خەڵکی ئێرانە بە گشتی و خەڵک و جەماوەری کوردوستانی ئێرانیشە بە تایبەتی کە بزووتوون و هاتوونەتە سەرشەقامەکان و داوای چاکسازی و خۆشکردنی ژیانیان دەکەن. هەندێک جارانیش واوەتر ڕۆیشتوون و داوای گۆڕینی سیستەم و حکومەتیان کردووە. بەڵام هەموو جاران کۆماری ئیسلامی ئەو ناڕەزایەتی و خۆپیشاندانانەی تێک شکاندوون و بە ئاگرو ئاسن ڕووبەڕوویان بووەتەوە. لەو نێوەشدا پەیوەندی ناجۆگیرو توڕەیی جەماوەر لەگەڵ ئاخوندەکان وای لە جەماوەر کردووە کە نەک هەر بەخۆی بخرۆشە و دەست بداتە خۆپیشاندان و ناڕەزایی ، بەڵک و زۆر بە ئاسانیش دەبێتە نێچیرێک و دەهێنرێتە سەر شەقامەکان و بەرەو ناڕەزایەتی دەربرین دەبرێت و دەخرۆشێنرێت. باڵێکی سیاسی ناو ئاخوندەکان دەتوانێت بەو کارە هەڵسێ لە دژی باڵەکەی تر.
لەوەتی کۆماری ئیسلامی لەسەر کارە، دەماو دەم و ناوە ناوە ئەو جۆرە خۆپیشاندانانە کراون. جا هەندێک جاران تەواوی شارەکان و قوڵایی ئێران وبەشە کوردوستانیەکەشی گرتەتەوە. هەندێک جارانیش

هەندێک شار یان زۆر لەکاڵی بووەو بەکاریگەر بووەو زوو خامۆش کراوە. هەندێک جاران درێژخایەن بوون وهەندێک جارانیش زۆر کورت خایەن . بۆ نمونە ڕاپەرینی بزووتنەوەی سەوز لە ٢٠٠٩. دوایش ناوبەناوەو بە پچڕ پچڕی لە ٢٠١٠ و ٢٠١١. ئینجا دیسان لە ٢٠١٧ ، ٢٠١٩ تا دەگاتە ئەمەی ئێستا کە تازەترینیانە کە لە ناوەڕاستی مانگی ٩ی ٢٠٢٢ وە دەستی پێکردووەو هەشتا هەربەردەوامە.

لە زوربەی ئەو خۆپیشاندان و ناڕەزایەتیانەدا خەڵک داوای خۆشکردنی ژیانیان کردوەو هەندێک جارانیش داوای گۆڕینی حکومەت یان کاربەدەستێکیان کردووە. هەندێک جارانیش لەبەرەو لەوە تاک و تەرا داوای لە ڕەگ و ڕیشەوە گۆڕینی سیستەمیان کردووە. هەموو جارێکانیش ناڕەزایەتی و خۆپیشاندانەکان سەرکوت کراون و بە ڕواڵەت بێدەنگ کراوون، بەڵام لە ڕاستیداو خەڵک لە نێوخۆیدا هەرناڕازی بووە.

هەرچەندە ئێستا ناڕەزایەتی وخۆپیشاندانەکانی خەڵک و جەماوەری ئێرانیان لە سەرتاسەریدا بەرتەسک کردەتەوەو گواستوویانەتەوە بەرەو کوردوستان. خۆپیشاندانەکانی خەڵکی ئێرانیان لە قوڵایی شارەکانی ئێرانەوە بۆ شارە سەرسنورییەکانی کوردوستانی ئێرانیان پاڵپێوەناوە. کە ڕوونترو سادەتری بکەینەوە دەتوانین بڵێین خۆپیشاندان و ناڕەزایەتییەکانی خەڵک و جەماوەری ئێرانیان لە هەموو ئێرانەوە گواستەتەوە بۆ ناوچەیەکی دیاری کراوی بچووک و لە خەڵکی ئێرانەوە بۆ خەڵکی کوردوستان و لە گەلانی ئێرانەوە بۆ کوردەکان و جا ئینجا لە کوردەکانیشەوە بەچەندین شتی تر.

دەگوترێت ئەمە نە خۆپێشاندانی خەڵک و گەلانی ئێرانەو نە هی گەلی کوردیشە. بەڵک و ئەمە هی جوداخوازان و نۆکەرانی بێگانەیە. دەگوترێت دەستی ڕۆژئاواو ئەمریکاو ئیسرائیل و سەهیۆنیەت و کوفری لە پشتە. دەگوترێت ئەمە بۆ ئەوەیە تا ئێرانیش پەبکەن لە پێشەوی و ئاژاوەو لە کۆتاییشدا ئێرانیش بە مەرەدی وڵاتەکانی تری ناوچەکە بەرن لە وێنەی لیبیا، تونس، میسر، سوریاو ئەفغانستان و یەمەن و لوبنان.

کۆماری ئیسلامی ئێران پێی وا نیە ئەوە خەڵک و جەماوەری ئێرانە لە دژی سیستەمی ئاخوندی ڕاپەڕیوەو خرۆشاوە، بەڵک و پێیان وایە کە ئەوە دەستی دەرەکی و ئیسرائیل و ئەمریکاو ڕۆژئاوای کوفرە کە بە یارمەتی پێکسەکانیان لە نزیک و ناوخۆ هەوڵی تێکدان و پێشەوی دەدەن لە ئێران. بۆیە هەرلە یەکەم هەنگاودا کە ناڕەزایەتی و خۆپیشاندانەکانی ئێران بەرەو کوردوستان هێنران و لەکاڵی کرانەوە هەر لەو ساتەوە، بە بڕوای من، زەنگی یەکەم هەنگاوی خامۆشکرانی ناڕەزایەتی و ڕاپەڕینی خەڵک لێدرا و لە لایەکی تریشەوە یەکەم ئاماژەی خرۆشاندنی جەماوەر، نەک خرۆشانی بۆ ویستی خۆی،

وەدەرکەوت.

کۆماری ئیسلامی بەو پلانەی کە بە زەبری هێزی ئاگرو ئاسن تا ئێرەی هێناوەو سەرباری ئەمەش خۆپیشاندانەکان هەر بەردەوامیان هەیەو فشارەکانی خەڵکیش هەرچەندە بە ڕواڵەت لەکاڵی بوونەتەوە بەڵام هێشتا لە ناوەڕۆکدا هەر سەرتاسەرییە. بۆیە ، بە بڕوای من، ڕژێمی کۆماری ئیسلامی ئێران بەو پلانەی دوو سێ مەبەستی پێکاوەو تێشیدا، وەک دەردەکەوێت، سەرکەوتوو بووە.

یەکەم : کاریگەریی و مەترسیی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندانەکانی لەسەر دەسەڵاتی ئاخوندەکان بە گشتی و لەسەر چەق و ناوەندی دەسەڵات کە شارە گەورەکانی قوڵایی ئێرانە بە تایبەتی تاران بە تەواوی لاداوە یان هیچ نەبێ کەمی کردەتەوە

دووەم: ڕژێمی کۆماری ئیسلامی ئێستا خۆی دەست ئاوەڵاتر کردووە، لە ڕاستیشدا هەر وا دەردەکەوێت ، بەهانەی سەرکوت و خەفەقان و دەستبردن بۆ پەت و سێدارەی زۆرتر دەست کەوتووەو بەبەردەوامی ئەو زەخیرەیەیشی دەستدەکەوێت و جێبەجێکردنیشی ئاسانتر بووە. هەروەها هێزی سەرکوتی جێبەجێکاری کەمتر پێویستەو توانای لۆجستی کەمتریشی بۆ ئەو مەبەستە پێویستە .

سێهەم: ئێستا ڕژێمی کۆماری ئیسلامی ئێران لە پێشوو زیاتر هەم سوود زیاتر دەبینێ و هەمیش زیاتر پەرە دەدا بە جیاوازی ڕەگەزیی، جیاوازی ئایینی و مەزهەبی، جیاوازی نەتەوەیی، جیاوازی شوێن و پێکهاتەی جوگرافی، جیاوازی زمان و ئەتەکێت و کەڵچەرو چەندین جیاوازی تر. ئەمەش هاریکاری ئەو سیستەمە دەبێت تا زیاترکەلێن بخاتە نێوان خەڵکی ئێران و زیاتر خەڵکی ئێرانیش بەهێزو نایەکگرتوو دەکات و لە بەرامبەریشدا خۆی بەهێزو دەستکراوەتر دەمێنێتەوە.

کەواتە ئێستا، بە بڕوای من، خۆپیشاندانەکان خەریکە لەدەست خەڵک و ویستی خەڵک و بەرنامەی خەڵک بهێنرێنەدەر. وا بە پێنج مانگ دەچێت بەردەوامیان هەیە بەڵام هێشتا ناڕێکخراو دیارن و کاریگەریشیان تادێت بەرەو کەم بوونەوە دەچێت لەسەرکۆماری ئیسلامی و تەواوی سیستەمەکە. وا دەردەکەوێت کە چۆن خۆپیشاندان و مانگرتنەکانی مەیدانی تەحریری بەغدا و ١٧ی شوباتی بەردەرکی سەرای سلێمانی بە تێپەڕبوونی کات کپ کرانەوە بێ ئەوەی بگەن بە هیچ یەکێک لە ئامانجەکانیان ئەوانەی ئێرانیش هەر بەو مەرەدە دەڕۆن.

کاتێک کە دەگوترێت ڕژێمی کۆماری ئیسلامی هەردەڕووخێت و لە ناودەچێت دەبێ بزانرێ و بگوترێ کێ ئەو کارە دەکا؟ کێ و چ جیهەتێکی سیاسی مۆری گۆڕان و ڕووخان لە سیستەمەکە دەدا. هەموومان دەزانین هەموو سیستەم و ڕژێمێکی سیاسی بۆ هەتاسەر نامێنێتەوە، جا

یان هەر خۆی دەڕواو دەڕووخێت ، کە ئەوەش شتی نالۆجیک و دەگمەنە یان دەڕووخێنرێت و لەناو دەبرێت. بەڵام پرسیارەکە ئەوەیە کە ئەم کارەی کرد یان دەیکات، چ بەدیلێک جێگەی گرتەوە یان دەگرێتەوە؟

خەڵکی ئێران وانەی باشی لە دوێنەی خۆی وەرگرتووە. شۆڕشی ٧٩ی گەلانی ئێران کە چەپ و لیبڕاڵ و کۆمۆنیستەکان بەشی شێریان لە وەلانانی ڕژێمی شا بەردەکەوێت بەڵام بەشی ڕێویەکیشیان لە ئەنجامدا دەست نەکەوت. ئەمە خاڵە گرنگەکەیە کە دەبێ ئاگامان لێی بێت. ئەم مێژوویە بە درێژایی خۆی پێمان دەڵێت خەڵک نەخرۆشابوو بەڵکو خرۆشێنرابوو، خەڵک ناخرۆشێت بەڵکو دەبێ بخرۆشێنرێت. واتە لایەنێکی سیاسی و لە پشتی خەڵکەوە ئەو کارە ئەنجام دەدا. ئەوەی ئێرانیش هەروا دەردەچێت و لە هی شوێنەکانی تر بەدەر نیە. وا دەدەکەوێت کە لایەنێکی سیاسی هەیەو هەر ئەویش لە دەرەوەی ئیرادەو خواستی زۆرینەی خەڵکی ئێران کۆتاییەکە بەدەست دەهێنێت. سیستەمی ئاخوندەکان ئەو لایەنە سیاسیە بوون و لە دەرەوەی ئیرادەو خواستی زۆرینەی خەڵکی ئێران توانییان کۆتاییەکە بەدەست بێنن.

کە دەگوترێت ئاخووندەکان بە زەبری هێزو فێڵوفەڵ و پاڵپشتی دەرەوە خۆیان سەپاند، ئەمە نابێتە جێی باس و بە بڕوای من هیچ گرنگیش نیە . بابەتی جێی باس و گرنگ ئەوەیە کە کێ دەڕوا یان لادەبرێت و لە کۆتاییشدا کێ هات یان کێ دێت؟ کێ ماندوو بووە نابێتە مەسەلەیەک کە گرنگی بمێنێت. واتە کێ حوکمی بەدەستەوە گرت یان چۆنی بەدەستەوە گرت مەسەلەیەکی ترە.

بابەتە سەرەکییەکە ئەوەیە کە خرۆشاوە گرنگ نیە بە قەدەر ئەوەی کە خرۆشاندوویەتی. ماشێنێک کە دەڕوا گرنگ نیە ، بەڵکو گرنگە بزانرێت چ مەکینەیەک ئەو ماشێنە دەبزوێنێت… خەڵکەکە ئێستا ماشێنەکەیەو بزوێنەرەکەش ئەو لایەن و باڵ و گرووپە سیاسییە کە ڕێکخراوەو لە پشتەوە خەڵکەکە دەبزوێنێت و ئاراستەشی دەکا. ماشێنی بێ مەکینە بوونی نیەو بشبێت ناجوڵێت و نابزوێت. بۆیە دەبێ خەڵک و جەماوەر ببزوێنرێت و بجوڵێنرێت…ئایا چەپ و کۆمۆنیست و لیبڕالەکان ئامادەن ببنە ئەو بزوێنەرو داینەمەی جوڵاندنی خەڵکی ئێران و هەر خۆشیان کۆتاییەکەی بەدەستەوە بگرن و دیاری بکەن؟ یان دیسان دەیبزوێنن و دەیخرۆشێنن بەڵام گوێ نادەنە ئەوەی کۆتاییەکەی چ دەبێت و کێ مۆری خۆی لێدەدات؟ یاخود لە دەگەڕێن بە چینێکی ئاخوندی تر یان ستایلێکی تری شاهنشاهی ؟ بە بڕوای من داهاتوو وەڵامی ئەو پرسیارە دەداتەوە.

زووربەی دەوڵەتانی ڕۆژهەڵاتیی و دەوڵەتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بە تایبەتی کە دەوڵەت و وڵاتی ئیسرائیلی لێ بینیتەدەر زۆر بەکەمی توانیویانە بە ماوەیەکی درێژ سەقامگیری سیاسی بەخۆیانەوە ببینن.

ئەمەش هەم ڕۆژگارو مێژوو سەلماندویەتی و هەم پێکهاتەی سیستەمە حوکمڕانیەکان بە شێوەیەک بنیاتنراوون کە بەشێکی ئەو ناسەقامگیرییە خۆیان ڕاستەوخۆ لێی بەرپرسن و بەشێکیشی دەوڵەتانی تری گەورەی جیهانی..
هەر کاتێک کە خەڵکی یەکێک لەو وڵاتانە کەوتوونەتە سەرخۆو هەوڵی گۆڕانکاری ڕیشەیان دا بێت کە لە بەرژەوەندی خەڵکی وڵاتەکەدا بووبێت ئەوا لەولاوەو بە ئاشکراو بە نهێنی هەم بە خۆیان هەم لە ڕێگەی پڕۆکسیەکانیانەوە بزووتنەوەو جوڵانەوەو ناڕەزایەتیەکانی خەڵکیان بەلاڕێدا بردووەو خۆیان بە ویستی خۆیان ئاڵوگۆڕیان لەسیستەمەکەدا کردووە. هەموو جارێکیش بەهانەی ئەوەی ئەو سیستەمە دژی مافی مرۆڤەو خەڵکی خۆی دەچەوسێنێتەوەو دیکتاتۆرەو دەیان شتی تریان ئەوەندەی کە خۆی بوونی هەیە هێندەی تریشیان لە بەر بەرژەوەندی سیاسی بۆ زیاد کردووە..
بزووتنەوەو پارتە سیاسیە ئۆپۆزسیۆنەکانی ناوخۆی وڵاتەکەش بەرژەوەندی سیاسی خۆیان وای لێکردوون کە بچنە ناو بازنەی پلانی دەوڵەتە گەورەکەو بە هەمان تەپڵ هەڵپەڕێندراون. تەنانەت هەندێکیشیان بەشێک بوون لەو پلان و ئەجێندایە و وەک پڕۆکسی کاریان کردوەو لەولاشەوە خۆڵیان کردۆتە چاوی خەڵکی وڵاتەکەی خۆیان و وەک پاڵەوان و شۆڕشگێری وڵات خۆیان بەخەڵک ناساندووە.
ئا لێرەدایە کە دەبینین خەڵک دەخرۆشێنرێت نەک دەخرۆشێ یان خرۆشاوە.
ئەو دەوڵەتە گەورەو زلهێزانە هەرکە هەستیان بەوە کردووە خەڵک خەریکە گۆڕانکاری دەکات و سیستەمی حوکمڕانی خەریکە بە شێوەیەک بگۆڕێت کە لە بەرژەوەندی ئەواندا نابێت، دێن خۆیان لە ناوخۆی وڵاتاکە هەڵدەقورتێنن جا یان خۆیان ڕاستەوخۆ بەوکارە هەڵدەستن یان لە ڕێگەی پڕۆکسیەکانیانەوە ئەو کارە ئەنجام دەدەن. لەوبارەوە نموونە زۆرن. ئەو دەوڵەتە گەورانە ناوە ناوە لە بەرژەوەندی خۆیان ئاڵوگۆڕیان لە سیستەمی هەروڵاتێکدا کردووە کە خۆیان ویستوویانە. یان هەر کە گەیشتوونەتە ئەو بڕوایەی کە ئیتر ئەو سیستەمە کۆن بووە یان پیر بووەو توانای ئەوەی نەماوە کەڵک و سوودی بۆ ئەوان هەبێ پلانی ئاڵوگۆڕیان بۆداناوە . بۆیە هاتوون جێگرەوەیان ئامادەکردووەو هەموو جارێکیش جێگرەوەکان ئەوەندە دژی خەڵکی بوون کە خەڵک ئاواتی بە سیستەمی پێشی ئەو خواستووە. بەهاری عەرەبی بە نموونە. هیچ وڵاتێک لە تونسەوە بیگرە تا میسرو سوریاو تەنانەت عێراقیش، کە پێش بەهاری عەرەبی و بە بەهانەیەکی تر سیستەمەکەیان بەگەلەکۆمەکی نێودەوڵەتی لەناوبردووە، نەتوانراوە سیستەمێک جێگیر بکرێت کە بە خەڵکی وڵاتەکە لەهی پێش خۆی باشتر بێت..

بۆیە دەبێ خەڵک ئاگاداری مێژووی سیاسی دوێنێی خۆی بێت و دەنگی تەپڵی سیاسەتمەدارانی بەرژەوەندی خواز هەڵی نەپەڕێنێت.

حەسەن ڕازانی..٢٣-١-٢٠٢٣

کوردی زمانانی دی.. د. ئەحمەدی مەلا

لە ئەرشیفی ساڵی 2007ی دەنگەکانەوە.. +

له سەر زمان شت نووسراوه : شتگەلێکی ئەکادیمی که تەواو دابراو لەو کەسانەی بە کوردی دەنووسن، شتگەلێکی تێکەڵوپێکەڵ هەر له رامانی فەلسەفییەوە بۆ رەهەندە شیعرییەکانی زمان..

بۆ خوێندنەوەی ئەم بابەتە کلیکی ئێر□ بکەن..

http://dengekan.com/doc/2007/1/jan1.htm +

ahmadiMala_Zman2007Download

شیعر\ بیرەوەری.. سەلام عومەر

ئێستا ئەو چیرۆکەم ل□ بیرە
کە دایکم پێیدەخەواندم
وەلێ ئەو لانکەم بیر نییە
کە بۆ خەوتن رایدژ□اندم

ئەو فرۆکەشم ل□ بیرە
خانەوادەکەی تاساندم

ئەو سیمایەش دەناسمەوە
دەسبیحە رەشەکەی پساندم

خۆ ئەو جاشەش ل□ بەرچاومە
کە ئێستا پێیدەڵێن دێرین
وەك ئەو پێشمەرگە کۆنا نەی
خەریکی چنینەوەی پیرین

بیرەوەریم وەك زنجیرە
شەوانی خەوم دەپسێنێ
وەك ئەو چۆڕە ئازادیەی
کۆنەیەك دێ و لێمدەستێنێ

خۆشتبوێم.. شیعر: نزار قبانی.. وەرگێڕانی: پشکۆ ناکام

خۆشتبوێم و مەپرسە چۆن

کاتێ بەر خۆشەویستی ئەکەوین

جێیەک نیە بۆ “چی” و “چۆن”

و

ببە بە سایەقە و زریان

ببە بە لەسەرخۆیی و ببە بە توند و تیژیی

ببە بە دوا ووڵات

ببە بە گوڵی دوورە ووڵاتی

خۆشتبوێم بێ سکاڵا

کەی پڵنگ سکاڵای کردوە ل□ بەردەمی شمشێرا !!

بەهەزاران شێوە خۆشتبوێم

و

وەک هاوین دووبارە م□ بەرەوە

من ڕقم لە هاوینە

بێ “گرێ ” و ئاڵۆزیی

خۆشتبوێم …

و

لە ناو لەپی دەستما خۆت وون کە

بۆ هەفت□ یەک خۆشتبوێم

بۆ چەن ڕۆژێ …بۆ چەن سەعاتێ

هیچ بایەخ نایەم بە ئەبەدیی

من”تشرین”م

مانگی باران و سەرما و ..ڕەشەبا

من “تشرین”م

وەک هەورە تریشقەیەک لە لەشم بە

بە هەموو دڕندەیی “تەتەر” خۆشتبوێم

بە هەموو گەرمایی جەنگەڵ

بە هەموو زەبر و زەنگی باران خۆشتبوێم

و

هیچ بەهانەیەک مەهێنەوە

وەک ” بوومە لەرزە” خۆشتبوێم

….وەک مردنێکی چاوەڕوان نەکراو

و

با مەمکە سواغکراوەکانی بە گڕ و بڵیسەکانت

وەک گورگێکی سامناک و برسی پەلامارم بەن

من پیاوێکی بێ “قەدەر”م

تۆ ببە بە قەدەرم

تا وەک نەخشی سەر بەرد

لە سەر مەمکەکانت بمه□□ر□وە

……با هەر لەوێ بم

“”””””””””””””””””””””””””

22/1/2023

کۆمەڵگای لاساییکەرەوە.. نەوزاد بەندی

ئەو میللەتانەی یەک جۆر بیر دەکەنەوە ، یەک جۆر ئەدوێن و ..هەمان لێکدانەوەیان هەیە بۆ دیاردەکان ، واتا میللەتە لاسایی کەرەوەکان ، ئەوانەی کەسیان خۆیان ماندوو ناکەن داهێنان و جیاوازییەک دروست بکات ، هەمووان ئەبنە کۆپی باب وباپیرانیان …ئەبنە کۆپی هاوڕێ و هاوزمان و هاوپیشەکانیان .. ئەم میللەتانە بە ئاسانی دەستەمۆ ئەکرێن ..تەنها بە دەستەمۆکردنی یەکێکیان ، هەموویانت بۆ ئەکەوێتە سەر چۆک ..ڕێک وەک ڕانەمەڕ ..
دانەیەکیان ڕاو بنێ ، هەموو ڕا ئەکەن ..فیکەیەک لێبدە ، هەموویان

کۆ ئەبنەوە ..یەک یەک سەریان بڕە ، ئەوانی تر گیا ئەخۆن هەتا کاتی سەربڕینیان دێت ..

لەم دۆخەدا وەک فریدریک نیتشە باسی لێوە دەکات : (لە کۆمەڵگای مێگەلدا ئەگەر کەسێک جیاواز بیر بکاتەوە ، هەمووان دژی ئەوەستن و هەوڵی دەمکوتکردنی دەدەن ، نەک لەبەر ئەوەی پێیان هەڵەیە ، بەڵکو لەبەر ئەوەی خۆیان ناتوانن وەک ئەو جیاواز بن)